

FOTOGRAFIE: SPEAKERS ACADEMY - WALTER KALLENBACH

Tekst: Jacques Geluk

De gijzeling van het recht verstrikt het individu

mr. Inez Weski

Ze is een van Nederlands meest vasthoudende en spraakmakende strafrechtadvocaten met een enorme dossierkennis.

Haar grootste drijfveer is rechtvaardigheid voor alle mensen, ongeacht waar ze vandaan komen en hoe ze er uitzien.

In een openhartig gesprek legt mr. Inez Weski uit wat in onze rechtsstaat anders moet om dat te bereiken. Bijvoorbeeld stoppen met de inperking van de privacy van burgers en de introductie van onbegrijpelijke regelgeving.

Er is wat mis met onze democratische rechtsstaat, 'die langzaam in de horizon afglijdt'. Het individu raakt, als figurant in de samenleving, steeds vaker 'verstrikt in nieuwe regelgeving die soms volstrekt onbegrijpelijk, onredelijk en nadelig is'. "Het lijkt of de mens 'ausradiert' (gewist) is in deze maatschappij. Het menselijk leven versobert en zorgvormen verdwijnen", constateert strafrechtadvocaat mr. Inez Weski in haar sfeervolle kantoor aan de Rotterdamse Westersingel. Zo is ze oprecht bezorgd over het groeiende aantal verwarde mensen. "Ik heb een congres voorgezeten met allerlei betrokkenen en kan zeggen dat het diepe droefenis is. Door bezuinigingen, reorganisaties, langs elkaar heen werkende instanties en wettelijke bepalingen krijgen ze geen behandeling meer en worden ze uitgesloten. Het mandenvlechten is echt van vroeger tijden, wat meer zorg zou best mogen! Het is net zo erg dat onze toekomst ook wordt wegbezuinigd. Zwembaden, zwembles, onderwijzers, allemaal niet meer nodig. We hoeven alleen nog de statistieken te vullen met drenkelingen, terwijl kinderen overigens ook niet meer in het open water mogen springen. Ze mogen niks, zelfs niet een beetje met elkaar hangen. Wat doe je ze aan? Jongeren zijn nog niet klaar, moeten chaos kunnen meemaken en zich lichamelijk kunnen ontwikkelen."

HOLLANDSCH

Het lijkt soms alsof Nederland mensenrechten ziet als Spielerei: "Het Europees Hof fluit ons aan de lopende band terug. Asielzoekers worden bij de grens nog net niet in de knieën geschoten. We hebben een agressieve kijk gekregen op alles dat over de dijken heen komt en wat daarbinnen al leeft. Die angst voor de buitenwereld en dege-

nen die daar vandaan komen, komt – vanuit een soort oerinstinct – wel uit de mensen zelf. Het nationalisme, een gevoel dat mij vreemd is, komt de laatste jaren sterk op. De nadruk ligt op Hollandsch, terwijl iedereen wel – soms in een verkrampde of foute vorm – allerlei Engelstalige begrippen gebruikt." Ook in algemene zin bespeurt Inez Weski een "zekere achteloze ruwheid en hardheid in alles. Als iemand, die te hard rijdt omdat zijn moeder stervende is, wordt aangehouden, zegt de agent bij wijze van spreken, dat hij dat tevoren had moeten bedenken. Door de letterlijk enorme mondialisering en vermenging van volkeren vermindert de inteelt, maar lijkt de haat te groeien en zeker niet te verdwijnen. En dát is nog de vrolijke noot", lacht Weski, die humor als een noodzakelijke relativerende factor beschouwt.

'Afgunst en angst regeren in plaats van gedachten en visies'

"Ik ben in 1978 begonnen als advocaat en heb gedurende die periode de hysterie alleen maar groter zien worden, mede door het voortdurend hergroeperen van de rechterlijke macht en de politiediensten. Dat de vorming van de Nationale Politie problemen zou opleveren was voorspeld. De politiemensen, met wie ik eerlijk gezegd echt te doen heb, zagen dat ook. Die beslissing de politiediensten samen te voegen kwam voort uit dezelfde megalomane gedachte die bestuurders hebben als ze in hun nieuwe functie van voorzitter of president ineens iets groots willen bouwen, zoals een brug of een naald van 20 meter hoog. Nu moest er ineens aangepakt worden vanuit een grote organisatie. Specialistische afdelingen werden wegbezuinigd en later gedeeltelijk weer opgebouwd en de opleiding werd versoberd. Datzelfde gebeurde bij de gevangenisbewaarders, die inmiddels ieder verantwoordelijk zijn voor soms tachtig gevangenen en bijna niets meer mogen leren over de sociale aspecten van hun vak. Schandelijk dat gedetineerden daar-

door eigenlijk niet meer worden voorbereid op hun terugkeer in de maatschappij. Ik constateer een toenemende wrekersmentaliteit in het strafrecht: ‘We zullen ze leren, wat denken ze wel.’ Het sluiten van gevangenen en de introductie van meermanscellen noemt ze ‘pure overheidsagressie’: “Het gevolg is bovendien dat gevangenen nu kans lopen een cel te moeten delen met iemand die gevaarzettende radicale ideeën heeft, wat besmettend kan werken, of überhaupt de ander met angstige ogen wakker houdt. De wrekers zeggen dat dit hun eigen schuld is. Of dat contraproductief is doet voor de overheid dan kennelijk niet ter zake.”

FAUST EN VRIJHEID

De politiek werkt niet echt mee. Veel meningen en maatregelen zijn, vindt Weski, gebaseerd op lucht of vermeende problemen. “Afgunst en angst regeren in plaats van gedachten en visies. Het is net Faust. Politici verkopen idealen en resterende gedachten over evenwichtigheid en rechtvaardigheid aan imaginaire kiezers, die zij zelf voeden. Het resultaat is voortdurend wederkerend gedrag. Wanneer je mensen steeds opnieuw aanpraat dat er groot gevaar is, zullen ze zich overgeven en accepteren dat de overheid maatregelen neemt die hun vrijheid aantasten.” Het verbaast Weski waarmee mensen allemaal akkoord gaan. Minister Plasterk heeft bijvoorbeeld onlangs, tot verontrusting van de Nederlandse Orde van Advocaten, een wetsvoorstel gelanceerd dat geheime diensten als AIVD en MIVD in staat stelt op grotere schaal, als het ware met een soort immens schepnet, telefoon- en emailverkeer af te tappen. “Het Europees Hof vindt dat er meer onafhankelijke controlemogelijkheden moeten zijn en de rechter deze praktijken moet toetsen. De minister wil hooguit adviezen volgen van de Tweede Kamercommissie voor de Inlichtingen- en veiligheidsdiensten, die in de wandelgangen de commissie Stiekem heet. Die keurt dus alleen het eigen vlees en snijdt de rotte

stukken niet weg”, zegt Weski, die een bijzondere positie inneemt op de grens tussen goed en kwaad, maar vooral tussen mensen onderling en de mens en de overheid. Daar komt mede haar groeiende weerzin vandaan tegen de bemoeizucht van de overheid en de

*‘Als iets niet klopt
of hoort blijf ik
doorgaan’*

wijze waarop zij de vrijheid van de burger steeds verder inperkt. Ze verzet zich tegen de ver doorgevoerde legitimatieplicht en het verplicht moeten regelen van bepaalde geldzaken via banken of geregistreerde loketjes. “Het is allemaal voor onze eigen veiligheid. ‘Heeft u wat te verbergen?’ of ‘Jullie zetten

toch ook alles zelf op Facebook’ zeggen ze als er kritiek komt.” Daar gelooft ze niet in.

“Bij de voorlaatste verkiezingen, was ik namens de advocatuur, het notariaat en de deurwaarders lid van een commissie die alle verkiezingsprogramma’s moest beoordelen. Die zijn allemaal tegen het licht der rechtsstatelijkheid gehouden. Wat bleek? Er werden onware, volstrekt onuitvoerbare oplossingen gepresenteerd, die alleen ‘pour la galerie’ waren. Een politicus zei tijdens een debat over het rapport: ‘Dat willen mensen toch horen?’ Hij bleek gewoon te weten dat onware stellingen werden verkondigd. Gruwelijk.” Een dodelijke wurggreep tussen politiek en kiezers.

WASSEN NEUS

De gedreven strafrechtadvocaat krijgt in de omgang met haar cliënten ook met privacy-beperkingen te maken. “Ze mogen de gesprekken tussen ons en onze cliënten niet meer afluisteren. Die maatregel is een wassen neus. Het gaat erom dat ze de afgeluisterde gesprekken vernietigen en dat gebeurt soms pas na een jaar. Of niet. Dat geldt ook voor gesprekken met journalisten. Men gaat schaamteloos op zoek naar hun bronnen. Aan de andere kant worden verhoren van verdachten en getuigen slechts heel zuinigjes in beeld en geluid vastgelegd, waardoor wij vaak niet weten of alles correct is verlopen en de informatie die wij krijgen klopt. En als de verhoren al (geheel of gedeeltelijk) zijn opgenomen blijft veel buiten beeld en hangt het van de rechter af of wij die opname te zien krijgen.” Uit eerste hand weten advocaten het vaak niet, doordat zij slechts een consultatierecht vooraf hebben en tijdens verhoren – als ze al aanwezig mogen zijn – geen directe bijstand mogen verlenen. “We moeten zelfs smeken om audiobestanden, die in een strafzaak zijn verzameld”, zegt Weski. “Doordat we nu vaak niet weten in welke context iets is gezegd en hoe met getuigen is gecommuniceerd – laat staan hoe überhaupt het internationale opsporingsonderzoek is verlopen

– zijn we soms jaren bezig met het samenstellen van een evenwichtig dossier. Kennelijk ziet het Openbaar Ministerie niet dat iedereen er baat bij heeft als dit verandert.” Er is nog iets dat haar dwarszit. “Mensen worden in Nederland te makkelijk aangehouden en blijven te lang in voorlopige hechtenis. Het Europees Hof vindt dat de rechter het waarom beter moet motiveren en moet aantonen dat de rechtsorde is geschokt, en vooral moet uitgaan van de onschuld van de verdachte. De werkelijkheid in Nederland is dat je jaren op basis van meestal stempelbeslissingen in een cel je proces afwacht en dan is er nog verbazing dat de hoeveelheid schadevergoedingen na de vrijspraken zo hoog wordt. Ik doe veel zaken in het buitenland en eigenlijk denk ik vaak dat mensen beter daar kunnen worden aangehouden. Ze worden geschorst en verschijnen ter zitting. Dat is normaal. Misschien is het zuur om te zeggen, maar dit doet mij denken aan het werkelijke gezicht van Nederland. We spreken over de handelshelden van de VOC, maar andere landen spraken destijds schande van de wreedheden van de Nederlanders ten aanzien van gevangenen en hun berechting. Die vreselijke lijfstraffen! Tegelijkertijd, vreemd genoeg, heerste in Nederland toen al een zekere inherente democratische gedachte, waar in andere landen het despotisme nog gewoon was.”

ADVOCAAT DES VOLKS

Inez Weski is niet alleen advocaat van haar cliënten, ook van het volk. “Kennelijk voel ik mij geroepen me over misstanden in de rechtsstaat uit te laten. Wel minder vaak dan vroeger, want als ik op elke uitnodiging inga voor praatprogramma's of debatten word ik opgegeten. Ik houd van hard werken, maar er zijn grenzen.” Weski staat erom bekend zichzelf wat werken betreft een ijzeren discipline op te leggen. “Ik heb voor de advocatuur gekozen omdat beklaagden meestal eenlingen, kwetsbare personen zijn, die hoe dan ook bijgestaan moeten worden. Ze zijn

niet allemaal onschuldig, maar ik moet voor hen wel het beste zien te bereiken. Dat kan ik niet loslaten. Als iets niet klopt of hoort blijf ik doorgaan, desnoods jarenlang. Zelfs bij het OM waarderen ze dat soms.” Officier van justitie zou ze niet willen zijn. “Zeker niet nu het OM steeds meer gecentraliseerd is en soms al jaren tevoren wordt bepaald welke standpunten officieren moeten innemen in individuele zaken. De vrijheid voor die zaaksofficieren lijkt mij soms meer een dwangbuis. Dat hoort niet bij een rechtsstaat, maar zo is het wel.”

'DE JACHT OP HET RECHT'

In haar boek 'De jacht op het recht', dat zo heet omdat het recht volgens haar de prooi is die voortdurend gegijzeld dreigt te wor-

den, gaat Inez Weski in op haar beroep, de achtergronden, het waarom en de enigszins absurde logistiek die erbij hoort. “Ik ben ooit vergeleken met een pitbull in toga, kennelijk in positieve zin en doelend op mijn vasthoudendheid.” Ze citeert: ‘Met de volstrekt vervreemde doorgefokte aard van het dier wil ik echter liever niet geassocieerd worden. Net zomin overigens als met al die andere door mensenhanden gewrochte gedochten, die zich vaak niet meer langs natuurlijke weg kunnen voortplanten of naar adem snakend en tranend moeten leven vanwege de verkorte gelaats- en traanbuizen. (...) Aan de lange adem van dit beroep doe je dan ook geen recht met die pitbull, die weliswaar is gekweekt om zich in de nek van de tegenstander vast te bijten en niet meer los te laten, maar dit kunstje meestal mag uitvoeren met een op een dienblad gepresenteerde of beter een de ring ingedreven tegenpartij onder het oog van gokkend publiek. Heb slechts medelijden met de pitbull en zijn mede-mutanten en keer terug naar de tijger. Mij mag u vergelijken met elke langs natuurlijke weg door overleving nog bestaande jager op groot wild, op vrijheid.’ 🐾

Mr. Inez Weski heeft rechten gestudeerd in Rotterdam. In 1978 is zij als advocaat beëdigd. Sindsdien werkt ze als strafrechtadvocaat voor het in 1976 door haar zus Miriam opgerichte advocatenkantoor 'Weski Advocaten'. Ze verdedigt onder anderen Desi Bouterse en Guus Kouwenhoven. Begin 2015 is haar boek 'De jacht op het recht' verschenen (Querido, ISBN 9789021455136). inezweski@speakersacademy.nl